

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Факультет романо-германської філології

Кафедра зарубіжної літератури

Силабус навчальної дисципліни

ЛІТЕРАТУРА І СИНЕРГЕТИКА

Рівень вищої освіти:	Другий (магістерський)
Галузь знань:	03 Гуманітарні науки
Спеціальність:	035 Філологія
Спеціалізації:	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), _____ перша – англійська 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська
Освітньо-професійні програми:	Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська
Семестр рік навчання:	2 1
Статус дисципліни:	Дисципліна вільного вибору
Обсяг:	3 кредити, 90 год, з яких: 16 год лекцій, 14 год семінарських занять

Мова викладання:	українська
День, час, місце:	Відповідно до розкладу
Викладач:	Наталія Василівна Абабіна, доцент кафедри зарубіжної літератури
Контактна інформація:	nva201bodessa@gmail.com
Робоче місце: кафедра французької філології (ауд. 125)	бульвар Французький, 24/26, кафедра зарубіжної літератури (ауд. 108)
Консультації:	За затвердженим графіком
Передреквізити:	«Історія зарубіжної літератури»
Постреквізити:	«Новітня зарубіжна література», асистентська практика магістра, кваліфікаційна магістерська робота,
Мета навчальної дисципліни:	навчити студентів використовувати синергетичні дослідження в аналізі художнього твору; виробити новий погляд на художній текст, на характер естетичної інформації; навчити виявляти основні риси, пов'язані з переорієнтацією авторів і корекцією художнього мислення
Завдання навчальної дисципліни:	<ul style="list-style-type: none"> - обґрунтувати зв'язок технічних і гуманітарних знань, який забезпечує синергетика; - розширити методи аналізу художнього твору; - розкрити закономірності використання теорії самоорганізації складних систем у літературознавстві; - засвоїти поняття «порядок – хаос», «закономірність – випадковість», «варіативність мислення», «кружляння», «самоорганізація процесів», які вдало проектуються на літературний матеріал
Очікувані результати навчання:	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – основні синергетичні поняття, які вдало проектуються на літературний матеріал; – риси нестабільних епох та авторського світобачення; – основні синергетичні досягнення та їх використання у вітчизняному і світовому літературознавстві; – механізми самоорганізації особистості; <p>вміти:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – обґрунтовувати зв'язок технічних і гуманітарних знань, який забезпечує синергетика; – оперувати синергетичними поняттями в аналізі художнього твору та епохи; – використовувати синергетичні дослідження в аналізі художнього та наукового твору; – виявляти основні риси, пов'язані з переорієнтацією авторів і корекцією художнього мислення.
<p>Зміст навчальної дисципліни:</p>	<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 1</p> <p style="text-align: center;">СИНЕРГЕТИЧНІ МЕТОДИ У ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ</p> <p>ТЕМА 1. ВСТУП. СУЧАСНІ НАПРЯМИ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФІЛОЛОГА: ПЕРЕХІДНІСТЬ У КОНТЕКСТІ СИНЕРГЕТИКИ.</p> <p>Перехідні епохи, які вже увійшли в сучасну свідомість як роки оформлення нових художньо-естетичних течій і філософських доктрин. Завдання філологів на даному етапі. Розробка проблеми перехідності з точки зору синергетичної парадигми на основі наукових досліджень І. Пригожина.</p> <p>ТЕМА 2. ПРОБЛЕМА ЗАСВОЄННЯ СИНЕРГЕТИЧНОЇ МОДЕЛІ У ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ. ХАРАКТЕРИСТИКА НЕСТАБІЛЬНОГО ЧАСУ.</p> <p>Особливості світосприйняття авторів. Спад інтересу до соціальної (ідеологічної) проблематики і перенесення уваги письменників на проблеми загальнолюдського і метафізичного характеру. Світ художніх систем, образів, категорій, мислення, етичних цінностей.</p> <p>ТЕМА 3. МІФОПОЕТИЧНЕ МИСЛЕННЯ НА МЕЖІ ХІХ–ХХ СТОЛІТЬ. ПРОБЛЕМА ЖАНРУ І СТИЛЮ</p> <p>Активне звернення письменників кризових епох до міфотворчості: причини, характеристики, закономірність, деміфологізація і прагнення до науково-детермінованого опису сучасного життя. Синтезування літературних явищ.</p> <p>Літературно-естетичні експерименти у пошуках нового жанру і стилю. Перевага малих жанрових форм експериментального характеру. Імпресіоністичне світобачення. Урізноманітнення традиційних засобів художньої мови за рахунок нових течій, що розвиваються. Ліризація тексту. Відображення моменту історичної переорієнтації, криза старих форм, хаос літературних уподобань, тривала дисипація і вироблення індивідуальних авторських стратегій.</p> <p>ТЕМА 4. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ СИНЕРГЕТИЧНИХ ПОНЯТЬ</p>

Нелінійний світ; самоорганізація, порядок, хаос, дисипація. Художній текст як саморозвиваюча система: нелінійний характер побудови твору, динамічне поєднання взаємодіючих елементів, множинність інтерпретацій, відкритість тексту (наявність джерел саморозвитку, які відчують на собі двосторонній вплив – з боку автора і з боку читача).

ТЕМА 5. ТВОРЧІСТЬ ПИСЬМЕННИКА ЯК СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПРОЦЕС

Написання художнього твору як синергетичний процес.

Типи самоорганізації художнього твору, які мають місце в еволюції складних відкритих динамічних систем будь-якої природи. Вироблення техніки написання художнього твору. Неврівноважені критичні стани, властиві творчій діяльності людини та їх якісні властивості: блукання в лабіринтах мислення і знань, стрибкоподібні переходи, біфуркації і відбір, самоналаштування.

ТЕМА 6. СИНЕРГЕТИЧНІ ФАЗОВІ ПЕРЕХОДИ

Сучасний світ ХХІ століття як нелінійне середовище. Типи поведінки особистості в нелінійному середовищі. Синергетика інтеграції людини як процес формування цілісної особистості. Синергетичний підхід до управління динамікою поведінки в проблемній ситуації.

Нерівновісні переходи в нелінійній системі. Людина як складна нестійка система, яка на етапах біфуркацій піддається нерівновісним фазовим переходам: синергетичні положення і практичний аналіз.

ТЕМА 7. ДИСИПАЦІЯ СВІТУ І ЛЮДИНИ В НЬОМУ

Теорія коливального контуру в епоху перехідності.

Нерівновісна свідомість: етапи трансформації, переорієнтація. Випробування вічністю і «відкритим» простором-часом. Усвідомлення себе як в одвічному, так і в реальному історичному часі. Дисипація як умова стабільності, упорядкованості. Здатність людини сприймати і засвоювати нову інформацію у нестабільний час.

«Людина розгублена» у творчості авторів межі століть.

Драматична доля людини в ситуації «межі й переходу» кінця ХІХ – початку ХХ ст. Пошук свого місця в житті. Проблема збереження себе у хаотичному світі.

ТЕМА 8. ТИПИ САМООРГАНІЗАЦІЇ.

Самоорганізація як шлях до впорядкування внутрішньої системи. Кооперативність і когерентність підсистем у

	природі і суспільстві. Самоорганізація відкритих нелінійних систем як перехід у нову якісну структуру.
Методи навчання:	Лекція, семінар, коментування, інструктаж, презентація, бесіда: евристична, проблемна.
Рекомендована література:	<p style="text-align: center;">Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Абабіна Н.В. Література і синергетика : навч. посіб. Одеса, 2021.150 с. 2. Будз В. П. Самоорганізація суспільної дійсності в контексті її антропологічних засад та аксіологічних чинників. Монографія. Івано–Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський нац-й ун-т імені В. Стефаника», 2017. 522 с. 3. Добронравова І.С. Постнекласичне знання як процес – форми організації та самоорганізації. Філософія освіти. К., 2011. № 1–2 (10). С. 220–230. 4. Добронравова І. С. Практична філософія науки. Суми : Університетська книга, 2017. 352 с <p style="text-align: center;">Додаткова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Батечко Н. Методологія освітології: синергетичний аспект. <i>Освітологічний дискурс</i>. Київ, 2017. № 1–2. С. 16– 27. 2. Борщук Є.М. Системний підхід і синергетика. <i>Науковий вісник НЛТУ України</i>. 2011. Вип. 21.1. С. 344–347. 3. Воронкова В. Г. Місце і роль синергетики у пізнанні соціальних процесів та розвитку сучасного суспільства. <i>Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії</i>. 2012. № 48. С. 5–24. 4. Трифонова О.М. Сучасна наукова картина світу через призму синергетики. <i>Наукові записки: Кропивницький</i>, 2016. С. 201–207. 5. Циба В. Синергетичні ідеї формування сфери свідомості особистості. <i>Освіта регіону</i>. Київ, 2011. № 5. С 26–27.
Оцінювання:	<p>Поточний контроль: відповіді на семінарах, усне і письмове повідомлення на лекції (семінарі), доповідь, есе, складання аналітичних таблиць, цитатна добірка із дослідницьких джерел, стендова доповідь.</p> <p>Періодичний: бланкове тестування.</p> <p>Підсумковий контроль: залік.</p> <p>У ході поточного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожний вид роботи. Загальна оцінка з навчальної дисципліни – це середнє арифметичне суми балів за поточний контроль та</p>

	підсумковий.
ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»): <i>Відвідування занять</i> <i>Регуляція пропусків</i>	Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних технологій. Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій. Порядок та умови навчання регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І.Мечникова» (poloz-org-osvit-process_2022.pdf).
<i>Дедлайни перекладання</i> та	Слід дотримуватися запропонованих у розкладі термінів складання сесії; перескладання іспитів відбувається відповідно до «Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ імені І.І. Мечникова» (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol_2022.pdf)
<i>Політика академічної доброчесності</i>	Регламентується «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» (polozhennyaantiplagiat-2021.pdf (onu.edu.ua))
<i>Використання комп'ютерів/телефонів на занятті</i>	Під час занять не дозволяється користуватися мобільними телефонами, які попередньо мають бути переведені у беззвучний режим. Електронні пристрої використовуються лише за умов наявності відповідної вимоги в навчальному завданні.
<i>Комунікація</i>	Всі робочі оголошення або надсилаються через старосту академгрупи на електронну пошту або Viber. Студенти мають регулярно перевіряти повідомлення і вчасно на них реагувати.